

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA U BJELOVARU
STRUČNI STUDIJ SESTRINSTVA

ZAVRŠNI RAD 36/SES/2016

ZNANJA ADOLESCENATA O SPOLNO PRENOSIVIM BOLESTIMA

Ana Gajski

Bjelovar, listopad 2016.

Visoka tehnička škola u Bjelovaru

Trg E. Kvaternika 4, Bjelovar

1. DEFINIRANJE TEME ZAVRŠNOG RADA I POVJERENSTVA

Kandidat: **Gajski Ana**

Datum: 20.04.2016.

Matični broj: 001014

JMBAG: 0314010014

Kolegij: **ZDRAVSTVENA NJEGA U ZAJEDNICI 2**

Naslov rada (tema): **Znanja adolescenata o spolno prenosivim bolestima**

Mentor: **Goranka Rafaj, mag.med.techn.**

zvanje: **predavač**

Članovi Povjerenstva za završni rad:

1. dr.sc. Marija Kudumija Slijepčević, predsjednik
2. Goranka Rafaj, mag.med.techn., mentor
3. Đurđica Grabovac, dipl.med.techn., član

2. ZADATAK ZAVRŠNOG RADA BROJ: 36/SES/2016

U radu je potrebno putem strukturiranog upitnika istražiti i usporediti znanja i stavove adolescenata o spolno prenosivim bolestima u tri različite srednje škole. Također je potrebno opisati ulogu medicinske sestre u prevenciji i edukaciji adolescenata o spolno prenosivim bolestima.

Zadatak uručen: 20.04.2016.

Mentor: **Goranka Rafaj, mag.med.techn.**

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. <u>SPOLNE BOLESTI</u>	2
1.1.1. HPV infekcije	3
1.1.2. Genitalni herpes	3
1.1.3. Klamidijska infekcija	4
1.1.4. Gonoreja	4
1.1.5. Hepatitis B	4
1.1.6. HIV/AIDS	5
1.2. <u>PREVENCIJA SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI</u>	5
1.2.1. Edukacija mladih	6
1.2.2. Detekcija inficiranih asimptomatskih osoba	6
1.2.3. Efikasna dijagnostika i liječenje inficiranih osoba	6
1.2.4. Pronalaženje i liječenje svih spolnih partnera inficiranih osoba.....	6
1.2.5. Imunizacija vakcinacijom	7
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	8
3. ISPITANICI I METODE	9
4. REZULTATI	10
5. RASPRAVA	20
6. ZAKLJUČAK	22
7. POPIS LITERATURE	23
8. SAŽETAK	25
9. ABSTRACT	26
10. PRILOG	27

1. UVOD

Možemo reći da je seksualno ponašanje adolescenata jedno od najvažnijih i najosjetljivijih područja ljudskog ponašanja. Iako su mediji puni tema o seksualnosti, još uvijek je osobni razgovor o spolnom životu u nekim sredinama društveni tabu. Rijetki su kojima je ugodno o tome razgovarati, a mladi uglavnom o tome čitaju na internetu, gdje su često informacije nedostatne, ili razgovaraju o tome s prijateljima, tek rijetko sa roditeljima ili sa nekom stručnom osobom (1). Iz tog razloga timovi školske medicine provode specifične zdravstvene programe kojima se posvećuje posebna pozornost na zdravstveni odgoj, koji uključuje: zdravlje (brigu o zdravlju), prehranu (važnosti zdrave prehrane), te važne činjenice spolnog odnosa (spolne bolesti, načini prijenosa spolnih bolesti, prevencija istih, kontracepcija), te savjetovani rad.

Većina adolescenata smatra da su dovoljno upoznati sa načinima prijenosa spolnih bolesti, no istraživanja su pokazala da iako su adolescenti spolno aktivniji, adolescentice su ipak informiranije o tome (3).

Iako su roditelji najvažnija karika prijenosa svojeg znanja na djecu, značajnu ulogu u tome imaju ni odgajatelji i školska medicina. U školama bi se također s roditelji trebali što više uključiti u tako zvani „seksualni odgoj“ i što više razgovarati s adolescentima, te na taj način i smanjiti stopu zaraza spolnim bolestima.

1.1. SPOLNO PRENOSIVE BOLESTI

Spolno prenosive bolesti, ili po starom nazivu venerične bolesti, su infekcije odnosno zarazne bolesti koje se prenose isključivo izravnim kontaktom pri vaginalnom, oralnom ili analnom spolnom odnosu sa inficiranom osobom. Najčešći put prijenosa je spolni kontakt, ali se može prenijeti kontaktom sa zaraženom krvlju i sa majke na dijete putem posteljice. Lako se prenose bez obzira na spol, dob, rasu ili pak socioekonomski status, a ako se ne liječe mogu dovesti do teških oštećenja zdravlja. Rizik od spolno prenosivih bolesti i njihovih posljedica veći je kod osoba koje rano stupaju u spolne odnose i koje imaju veći broj spolnih partnera tijekom života, jer imati spolni odnos sa nekom osobom ukratko znači imati ga sa svima s kojima je ta osoba imala spolni odnos. Dakle spolno prenosive bolesti nemaju samo bitno medicinsko značenje nego i veliko socijalno značenje. Uzročnici spolno prenosivih bolesti su: virusi (uzrokuju HIV/AIDS, hepatitis B, genitalni herpes, HPV infekcije i rak vrata maternice), bakterije (uzrokuju klamidijske infekcije, gonoreju), gljive (uzrokuju gljivične infekcije, najčešće candidaalbicans), prazivotinje (protozoe) i paraziti (uzrokuju svrab, trihomonijazu, stidnu ušljivost). Kao što postoje više vrsta uzročnika spolnih bolesti, tako i postoje više vrsta spolnih bolesti. To su: sifilis, clamydia, gonoreja, genitalne bradavice, hepatitis B i tako dalje (3,4).

Na temelju prijava oboljenja od spolno prenosivih bolesti u 2015. godini u Republici Hrvatskoj pokazalo se razmjerno povoljnije stanje sa nižom stopom učestalosti sifilisa (24), gonoreje (18), HIV/AIDS-a (116). Broj oboljelih od hepatitisa B se s vremenom mijenjao, što nam pokazuju rezultati od 2003. godine kada je broj oboljelih iznosio 180 osoba, 2014. godine iznosio je 37 osoba, a broj oboljelih u 2015. godini iznosio 42 osobe. Ti nam rezultati pokazuju kako broj oboljelih od hepatitisa B varira, no obratimo li pozornost na razliku oboljelih u 2003. i 2015. godini vidimo da se broj oboljelih ipak smanjuje. Broj oboljelih od sifilisa u 2014. godini iznosio je 51 osobu, a 2015. godine zabilježene su 24 oboljele osobe. Uspoređujući tako razliku oboljelih od sifilisa u samo godinu dana, pokazalo se da je broj oboljelih pao za skoro 53% što je veliki pomaku tako malom vremenskom razdoblju. Nadalje, podaci zaraženih gonorejom također pokazuju pad broja oboljelih za oko 22%, 2014. godine broj oboljelih iznosio je 23 osoba, a 2015. godine iznosio je 18 osoba. Što se pak AIDS-a tiče u 2014. godini prijavljeno je 92 zaražene osobe i 24 oboljele osobe od AIDS-a, dok je u 2015. godini prijavljeno njih 116 zaraženih osoba i

16 oboljelih od AIDS-a. Iako je broj zaraženih porastao za oko 21%, smanjio se broj oboljelih za oko 33% (3,4). Neke od bolesti bit će opisane u nastavku rada.

1.1.1. HPV INFEKCIJE

HPV je humani papiloma virus koji se prenosi bliskim kontaktom. Postoji više od 150 tipova humanog papiloma virusa, a od njih 150, 40 tipova uzrokuje spolne infekcije. „Nisko rizični“ tipovi: 6, 11, 41, 43, 44 mogu uzrokovati genitalne bradavice ili šiljaste kondilome, a „visoko rizični“ tipovi: 16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 58, 59, 68, 73 i 82 mogu uzrokovati rak spolnih organa. Rijetko postoje znakovi zaraze, ali kada se pojave, najčešće se pokazuju u obliku genitalnih bradavica na spolovilu (ili anusu) ili kondiloma, a mogući su i u ustima. Liječenje se odvija na način da se prvo prilikom pregleda utvrdi da se radi o HPV infekciji, zatim se mogu dati preparati koji mogu ojačati imunitet osobe da se organizam sam „bori“ protiv virusa, a kod raka vrata maternice jedini način izlječenja je kirurška obrada odstranjenja raka vrata maternice. Kao prevencija, glavna je preporuka korištenje prezervativa tijekom spolnog odnosa, no sada postoji i neobavezno cjepivo protiv HPV-a za djevojčice (3,5,6).

1.1.2. GENITALNI HERPES

Genitalni herpes je virusna infekcija prouzročena humanim virusom odnosno herpes simplex virusom tipa 1 ili 2, a uzrokuje različite promjene na koži. Najčešće se očituje mjehurićima i ranicama na koži i sluznicama, a ono što je posebno bitno je da virus ostaje trajno u tijelu. Tip 1 najčešće zahvaća kožu usana, a moguće ga je prenijeti i na genitalnu regiju prilikom seksualnog odnosa. Tip 2 uzrokuje genitalni herpes no također postoji mogućnost za prijenos i na kožu usana. Kao što je već navedeno, glavni simptom genitalnog herpesa su mjehurići i ranice na spolovilu (ili usnama) koji pucaju te stvaraju bolne rane, peckanje i žarenje u području genitalija. Osim osipa u obliku mjehurića i ranica, moguća je i povišena tjelesna temperatura, slabost, glavobolja, te neugoda pri mokrenju. Moguća je reaktivacija virusa koja dolazi spontano, a najčešće se veže uz stres. Liječenje se vrši antibioticima, rehidracijom, antipireticima, te gama-globulinom, a kod infekcije usne šupljine preporučuje se ispiranje čajem od kadulje, kamilice ili sljeza. Prevencija je korištenje prezervativa tokom spolnog odnosa (3,4).

1.1.3. KLAMIDIJSKA INFEKCIJA

Klamidijska infekcija uzrokovana je bakterijom zvanom *Chlamydia trachomatis*. Zaraza se prenosi isključivo spolnim putem, a ako se ne liječi može se proširiti, uzrokovati komplikacije. Također može uzrokovati trajna i ozbiljna oštećenja općeg, ne samo reproduktivnog sustava, te se kao posljedica infekcije može javiti i neplodnost. Najveći problem kod klamidijske infekcije je to što se kod nekih osoba javlja bez ikakvih simptoma, pa tako osobe ni ne znaju da su zaražene, dok se kod drugih osoba mogu javiti simptomi kao što su: sluzavo gnojno iscjedak iz spolovila, bolno mokrenje, peckanje pri mokrenju, bol u donjem dijelu trbuha. Također, kao i kod ostalih spolnih bolesti, postoji mogućnost prijenosa klamidijske infekcije i oralnim spolnim odnosom, a javljaju se simptomi otežanog i bolnog gutanja te grlobolja. Terapija se vrši antibioticima. Prevencija je obustaviti spolni odnos do izlječenja (3,4).

1.1.4. GONOREJA

Gonoreja je bakterijska bolest uzrokovana bakterijom *Neisseria gonorrhoeae*. Bolest je također vrlo poznata i pod drugim nazivima poput triša, kapavca ili tripera. Najčešće uzrokuje infekcije mokraćnih i spolnih organa, no također postoji mogućnost infekcije usne šupljine, odnosno grla, te infekcija rektuma. Kod muškaraca najčešće zahvaća mokraćnu cijev, dok kod žena zbog osebujnosti građe postoji niz mogućnosti za infekcije pa tako kod njih najčešće zahvaća uretru, Bartholinijevu žlijezdu, cervikalni kanal i rektum. Znakovi odnosno simptomi gonoreje su bolno i učestalo mokrenje, te gnojno iscjedak iz spolovila, a ono što je također specifično da su simptomi gonoreje jače izraženi kod muškaraca nego kod žena. Dok se kod infekcije grla javljaju grlobolja te otežano i bolno gutanje. Lijek izbora u liječenju gonoreje je penicilin, odnosno antibiotici ukoliko je osoba kojim slučajem alergična na penicilin (3,4,7).

1.1.5. HEPATITIS B

Hepatitis B je spolna bolest uzrokovana istoimenim virusom. Kod zaraženih osoba, virus se nalazi u krvi, slini, cerebrospinalnoj, amnionskoj, sjemennoj, vaginalnoj tekućini. Postoje različiti putevi prijenosa kao što je primjerice s majke na dijete, slučajni ubodi ili porezotine zdravstvenih radnika sa iglom prilikom vađenja krvi i ostalih zahvata, no najčešći put prijenosa je spolnim putem. Simptomi infekcije organizma su slabi ili ih gotovo nema, pa se zbog toga bolest naziva i „tihi ubojica“. A ukoliko se i jave simptomi oni su: slabost, vrtoglavica, umor, vrućica, gubitak teka, povraćanje i tako dalje. Izlječenje ne postoji, nego se liječi potpornim lijekovima

radi jačanja imuniteta. Kao prevencija postoji cjepivo protiv hepatitisa B. Cijepljenje je obavezno za svu djecu Republike Hrvatske, a raspored cijepljenja izvodi se po kalendaru cijepljenja koji izlazi svake godine. Cjepivo protiv hepatitisa B daje se u tri doze u razmaku od 8 tjedana a tim da se prva doza daje u dobi od 2 mjeseca starosti. Nakon toga djeca se cijepe ponovno s tri doze cjepiva (prve dvije doze u razmaku od mjesec dana, a treća doza nakon pet mjeseci) u šestom razredu osnovne škole. Osim cjepiva tu su i prezervativi koji nas štite od spolnih bolesti (3,8,9).

1.1.6. HIV/AIDS

Infekcija HIV-om kao što i sam naziv kaže uzrokovana je virusom stečenog nedostatka imuniteta (HIV). Vrlo je opasna bolest i ukoliko se ne liječi postoji velika opasnost od smrti iz razloga što je smanjen imunitet, odnosno otpornost organizma na bolesti, pa tijelo nije u mogućnosti obraniti se. Najteži i krajnji stadij te infekcije je AIDS uzrokovan teškim oštećenjem imunološkog sustava. Prosječno trajanje razdoblja od početka infekcije do prelaska u krajnji stadij (AIDS), traje oko 10 godina. Ne postoje specifični simptomi te bolesti, no mogu se javiti nespecifični simptomi kao i kod drugih zaraznih bolesti: temperatura, glavobolja, malaksalost, slabost, povraćanje, mučnina i tako dalje. Otkriva se testiranjem, a liječi se antiretrovirusnim lijekovima, kojima senemože izliječiti bolest, nego se sama bolest drži pod kontrolom. Kao prevencija preporuča se koristiti prezervative tijekom spolnog odnosa (3,8).

1.2. PREVENCIJA SPOLNO PRENOSIVIH BOLESTI

Prevencija spolno prenosivih bolesti provodi se na razne načine. Da bi prevencija bila uistinu korisna baš kao i kontrola spolno prenosivih bolesti, mora se temeljiti na 5 osnovnih polazišta, a to su: edukacija mladih prije i nakon stupanja u spolne odnose, detekcija inficiranih asimptomatskih osoba; efikasno dijagnosticiranje i liječenje inficiranih osoba koje su se u ambulantu javile s određenim simptomima; pronalaženje i liječenje svih spolnih partnera inficiranih osoba; te za kraj imunizacija vakcinacijom (10).

1.2.1. EDUKACIJA MLADIH

Edukacija mladih najvažniji je početak „spolnog odgoja“ gdje se samom edukacijom putem predavanja mora obratiti posebna pozornost o štetnosti spolno prenosivih bolesti, odnosno njihovom djelovanju na reproduktivno zdravlje te načinu prevencije tih bolesti i načinu zaštite, ne

samo osobnog, nego i tuđeg zdravlja. Edukacija se provodi sustavno na svim razinama, a počinje u sklopu obrazovnog sustava. Postoje tri temeljna rizična čimbenika za pojavu spolnih bolesti kojima se pridaje najveća pažnja, a to su: rani početak spolnog života, promiskuitetno ponašanje, te neuporaba mehaničke zaštite. Kod mladih, rani spolni odnosi, baš kao i konzumacija alkohola i duhanskih proizvoda, zlorabe se dokazujući zrelost, te je zato potrebno educirati ih i dokazati im suprotno, odnosno da je dokaz zrelosti upravo svjesnost štetnosti konzumacije alkohola, duhanskih proizvoda te rani ulazak u spolni odnos (10).

1.2.2. DETEKCIJA INFICIRANIH ASIMPTOMATSKIH OSOBA

Detekcija inficiranih osoba jedna je od najtežih zadaća, upravo zato što je većina spolnih bolesti bez simptoma. Iz tog razloga i postoje sistematski pregledi na prvim godinama fakulteta, no bilo bi poželjno da ulaskom u spolni život i djevojke i mladići posjete liječnika radi prevencije i ranog otkrivanja bolesti ukoliko je do infekcije došlo (10).

1.2.3. EFIKASNA DIJAGNOSTIKA I LIJEČENJE INFICIRANIH OSOBA

Efikasna dijagnostika podrazumijeva uzimanje primjerice cervikalnog brisa i oslanjanje na nove tehnologije današnje medicinske suvremene dijagnostike, a ne oslanjajući se na prijašnja vlastita iskustva s drugim pacijentima (10).

1.2.4. PRONALAŽENJE I LIJEČENJE SVIH SPOLNIH PARTNERA INFICIRANIH OSOBA

Pronalaženje i liječenje spolnih partnera inficiranih osoba jedan je od najvažnijih zadataka, jer ukoliko liječimo samo inficiranu osobu postoji mogućnost ponovne zaraze jer je spolni partner također zaražen, a ukoliko ne liječimo oba partnera samo povećavamo mogućnost daljnjeg širenja zaraze. Iz tog razloga prilikom dijagnosticiranja spolne bolesti kod neke osobe, vrlo je važno zamoliti i spolnog partnera za suradnju i liječenje. (10).

1.2.5. IMUNIZACIJA VAKCINACIJOM

Imunizacija vakcinacijom – cjepivo protiv hepatitisa B i cjepivo protiv HPV-a do sada se pokazala najboljom preventivnom metodom. Cjepivo protiv HPV-a su cjepiva vrlo djelotvorna u sprečavanju trajne infekcije genotipovima 16 i 18 humanog papiloma virusa koji su odgovorni za 70% raka vrata maternice. Postoje 2 vrste cjepiva: dvovalentno i četverovalentno. Dvovalentno

cjepivo štiti od genotipova 16 i 18, a primjenjuje se isključivo kod ženskog spola u tri doze, a četverovalentno cjepivo također štiti od genotipova 16 i 18, ali i od genotipova 6 i 11 koji su odgovorni za preko 90% genitalnih bradavica, a primjenjuje se u oba spola u tri doze. Cjepiva se primjenjuju u dobi od devet do četrnaest godina (10,11).

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je putem strukturiranog upitnika ispitati znanja i stavove adolescenata (u dobi od 14 – 20 godina) o spolno prenosivim bolestima u tri različite srednje škole (gimnazija, srednja škola za medicinske sestre, srednja strukovna škola), te opisati ulogu medicinske sestre u prevenciji i edukaciji adolescenata o spolno prenosivim bolestima.

3. ISPITANICI I METODE

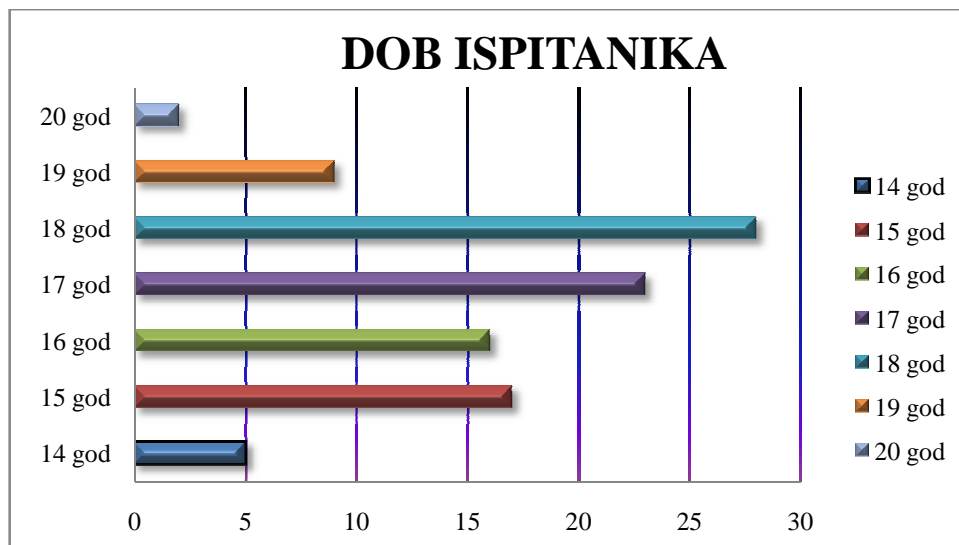
U istraživanju su sudjelovali učenici srednjih škola na području grada Zagreba tijekom travnja i svibnja 2016. godine. Obuhvaćeni su učenici, opće gimnazije, srednje škole za medicinske sestre te strukovne škole u dobi od 14 – 20 godina. Istraživanje je provedeno na 100 ispitanika, od kojih je trideset i tri gimnazijalaca, dvadeset i četiri polaznika medicinske škole, te četrdeset i tri polaznika ostalih strukovnih škola.

U svrhu istraživanja konstruirana je „web anketa“ kako bi ispitanici bez ikakve dvojbe anonimno rješavali anketu, s obzirom da su tek rijetki spremni u toj dobi razgovarati na temu spolnog odnosa i spolnih bolesti. Anketa se sastojala od devet pitanja, od kojih su se tri pitanja odnosila na osnovne podatke (dob, spol, škola), četiri pitanja odnosila su se na spolni odnos (gdje su dobili informacije o spolnom odnosu, spolnim bolestima i kontracepciji, spolna aktivnost, kada je nastupila spolna aktivnost, razlog ulaska u spolni odnos), dva pitanja o kontracepciji (jesu li je odnosno bi li ju koristili; koju vrstu kontracepcije bi koristili ili su koristili), te se sastojalo od dvadeset i šest nasumično postavljenih izjava o spolnim bolestima (simptomima, kontracepciji, te etiologiji) koje su morali prepoznati jesu li točne ili netočne. Na početku same ankete objašnjeno je da je anketa anonimna te da je dio istraživanja koji će biti dio završnog rada za studij sestrinstva.

Podaci su analizirani i uspoređeni korištenjem deskriptivne statistike u programu Microsoft Excel-a.

4. REZULTATI

U istraživanju je sudjelovalo sto ispitanika (N=100) u dobi od četrnaest do dvadeset godina. Većina ispitanika bila je u dobi od sedamnaest i osamnaest godina, njih 51%. Rezultati broja ispitanika podijeljenih s obzirom na dob ispitanika prikazani su u grafikonu 1.

Grafikon 1. Broj ispitanika s obzirom na godine.

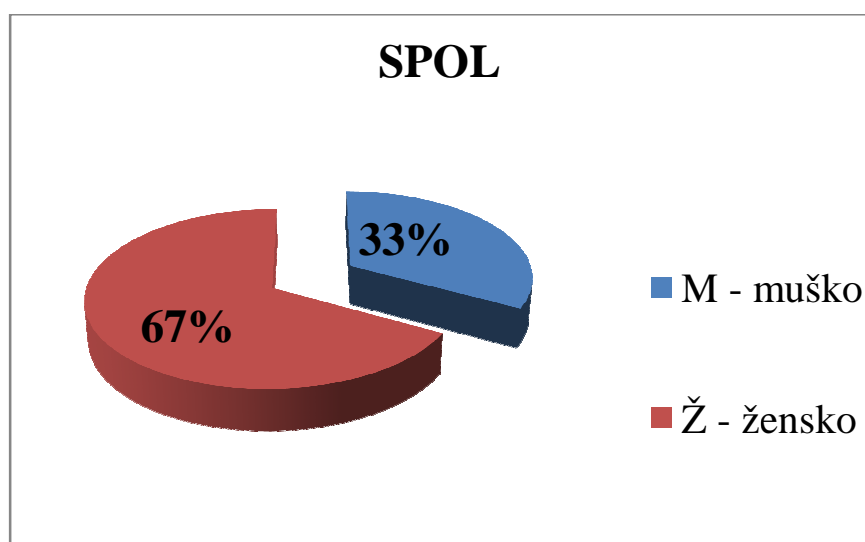
Najmlađi ispitanici imali su 14 godina, a najstariji ispitanici imali su 20 godina. Najviše ih je bilo u dobi od 18 godina.

U anketi je učestvovalo šezdeset ženskih i trideset tri muška ispitanika. Iz toga možemo zaključiti da su ženske osobe puno otvorenije na temu spolnosti za razliku od muškaraca. Najviše ispitanika bilo je iz strukovne škole (n=43), zatim iz opće gimnazije (n=33), a najmanji broj ispitanika, za oko 44% manje ispitanika od najvećeg broja (polaznika strukovnih škola, bilo je iz srednje škole za medicinske sestre (n=24). Od sto ispitanika, njih trideset troje pohađalo je opću gimnaziju, srednju školu za medicinske sestre pohađalo je dvadeset i četvero ispitanika, a strukovne škole, ujedno i najveći broj, njih četrdeset i troje. Tablica 1. također pokazuje i podjelu na muške i ženske ispitanike.

Rezultati broja ispitanika s obzirom na spol i obrazovno usmjerenje prikazani su u Tablici 1., Grafikonu 2., te Grafikonu 3..

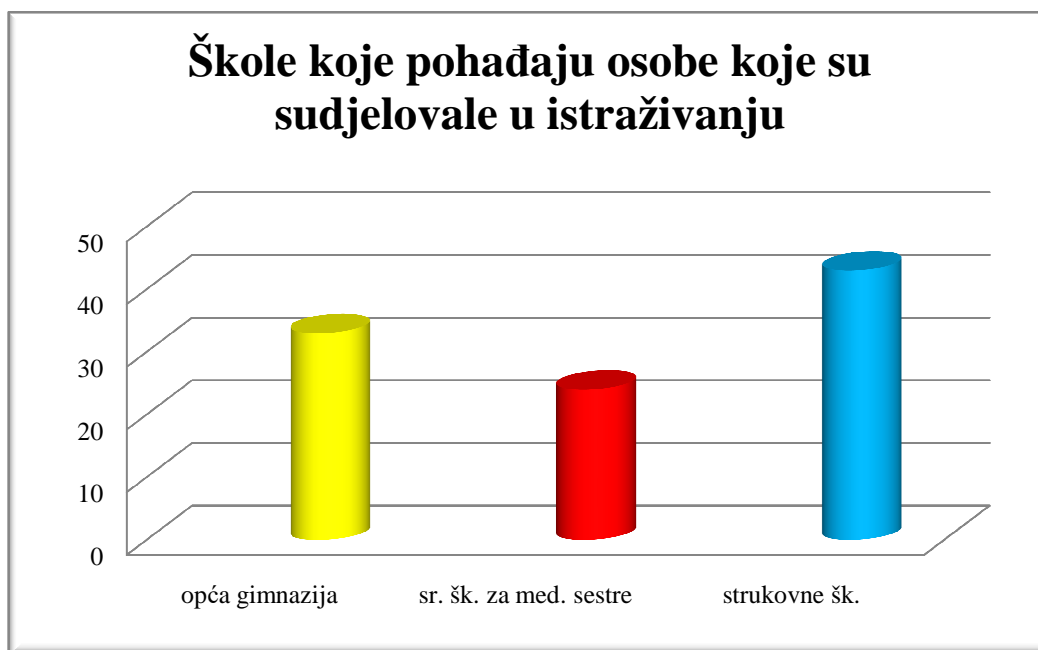
Tablica 1. Broj ispitanika s obzirom na spol i obrazovno usmjerenje.

	M	%	Ž	%	Ukupno
Opća gimnazija	9	27,3	24	72,7	33
Sr. šk. za med.sestre	6	25,0	18	75,0	24
Strukovne škole	18	41,9	25	58,1	43

Grafikon 2. Omjer ispitanika s obzirom na spol.

67% ispitanika bila je ženskog spola, dok je ispitanika muškog spola bilo 33% .

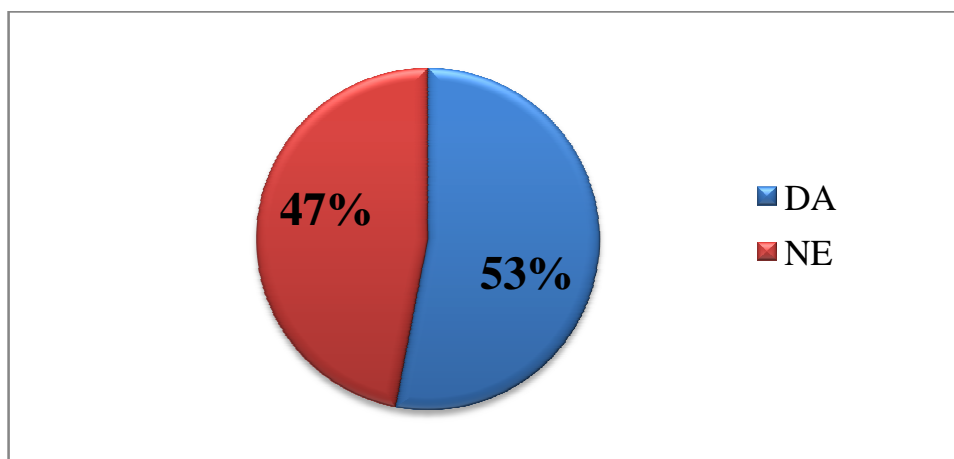

Grafikon 3. Omjer ispitanika prema obrazovnom usmjerenju.

Od sto ispitanika trideset troje ispitanika pohađalo je opću gimnaziju, dvadeset i četvero pohađalo je srednju školu za medicinske sestre, a četrdeset i troje pohađalo je strukovnu školu. Na grafikonu je jasno vidljivo da je najveći broj ispitanika pohađalo strukovne škole, dok je najmanji broj ispitanika pohađalo srednju školu za medicinske sestre.

Kao izvor informacija o spolnom odnosu, spolnim bolestima, te kontracepciji, ispitanici su najčešće naveli školu (odnosno najviše su informacija dobili upravo tijekom obrazovanja) – i to njih sedamdeset i petoro, na drugom mjestu naveli su kako su sami istraživali o tome (bilo da se radilo o udžbenicima, knjigama, internetu il štogod slično) – njih četrdeset i šestoro, na trećem mjestu naveli su prijatelje – njih dvadeset i dvoje, a najmanji broj ispitanika navelo je roditelje kao izvor informacija – tek njih sedamnaestero.

Kao dob prvog seksualnog iskustva ispitanici su najčešće naveli 15 i 16 godina, a od sto ispitanika, njih četrdeset i sedam izjavilo je da nikada nije stupilo u spolni odnos. U Tablici 2. i Grafikonu 4. prikazani sunavedeni rezultati.

Grafikon 4. Broj ispitanika koji su stupili u spolni odnos.

Od sto ispitanika, pedeset i troje već su spolno aktivni, dok četrdeset i sedam ispitanika još nije stupilo u spolni odnos.

Tablica 2. Spolna aktivnost i vrijeme stupanja u spolni odnos.

SPOLNA AKTIVNOST			
	M	Ž	%
DA	17	37	53
NE	16	30	47
PRVI SPOLNI ODNOS			
DOB STUPANJA U SPOLNI ODNOS	M	Ž	%
13	1	0	1
14	0	4	8
15	5	15	38
16	0	12	23
17	1	4	9
18	9	2	21

Tablica 2. prikazuje dob ulaska u prvi spolni odnos. Rezultati su pokazali da je od šezdeset sedam ženskih osoba, njih trideset i sedam stupilo u spolni odnos, dok je od trideset i tri muške osobe, njih sedamnaest stupilo u spolni odnos. U ispitanjoj skupini onih koji su stupili u spolni odnos, najranije vrijeme stupanja u spolni odnos bilo je u dobi od trinaest godina, a najkasnije u dobi od osamnaest godina.

Kao razlog stupanja u spolni odnos 63% ispitanika navelo je znatiželju i radoznalost. 30% ispitanika navelo je različite razloge, kao što je primjerice duža veza, a tek njih 7% izjavilo je da je to učinilo zbog pritiska društva.

Što se pak kontracepcije tiče, njih 87% navelo je da prilikom spolnog odnosa koristi zaštitu, a kao vrstu kontracepcije koju su koristili najveći broj – 91% navodi prezervative, dok njih 2% navodi kontracepcijske pilule kao kontracepcijsko sredstvo. Na pitanje vezano uz kontracepciju odgovarali su svi ispitanici, i spolno aktivni i spolno neaktivni. Rezultati su također prikazani u Tablici 3.

Tablica 3. Vrste korištene kontracepcije.

Vrsta kontracepcije	Broj ispitanika
Prezervativi	91
Kontracepcijske pilule	2
Kombinacija	7

Od sto ispitanika, bilo da su stupili u spolni odnos, bilo da nisu stupili u spolni odnos, devedeset i jedna osoba odgovorila je da bi kao vrstu kontracepcije koristila prezervativ, što je ujedno i najveći broj odgovora. Kontracepcijske pilule koriste samo dvije ispitanice. Njih sedam koristi kombinacije različitih vrsta kontracepcije.

Nadalje, u upitniku su ponuđene izjave o spolnim bolestima, bilo da se radi o simptomima, načinu prijenosa ili prevenciji. Ispitanici su trebali prepoznati jesu li tvrdnje istinite, odnosno točne ili netočne. Uzimajući u obzir da je u istraživanju sudjelovala raznolika skupina ispitanika, uspoređeni su ponuđeni odgovori s obzirom na smjer obrazovanja i s obzirom na spol. Tako je primjerice na izjavu da isti virus uzrokuje genitalni herpes baš kao i HIV, od sto ispitanika, njih tek njih 56% odgovorilo točno da isti virus koji uzrokuje HIV ne uzrokuje i genitalni herpes, 30% odgovorilo je da ne zna, a njih 14% odgovorilo je netočno. Prilikom pregleda i izračunavanja točnosti rezultata ispitanika vidljivo je kako tek mali broj učenika zna što je *chlamydia*, te koji su njeni simptomi. Ispitanici su najveću točnost odgovora imali na pitanja o načinima prevencije spolnih bolesti i kontracepciji. Točno odabrani odgovori na postavljene izjave prikazani su u Tablici 4.

Tablica 4. Točnost odgovora na postavljena pitanja o spolnim bolestima.

IZJAVE	TOČNO	Opća gimnazija		Sr. šk. za med. sestre		Strukovna šk.	
		Broj	%	Broj	%	Broj	%
1) Genitalni herpes i HIV uzrokuje isti virus.	56	19	57,6	17	70,8	20	46,5
2) Chlamydia može uzrokovati čest urogenitalnu infekciju.	12	7	21,2	1	4,16	4	9,3
3) Postojili je zagonoreju.	49	13	39,4	17	70,8	19	44,2
4) Osoba koja je već zaražena nekom spolnom bolešću, lakše će se zaraziti HIV-om nego zdrava osoba.	30	12	36,4	6	25,0	12	27,9
5) HPV je uzrokovan istim virusom kao i HIV.	63	22	66,7	18	75,0	23	53,5
6) Analan spolni odnos povećava se rizik za dobivanje hepatitisa B.	42	13	39,4	6	25,0	10	23,3
7) Ubrzo nakon infekcije HIV-om, osoba razvije otvorene rane u području genitalija (penisa/vagine).	45	18	54,5	15	62,3	12	27,9
8) Postojili je za chlamydia.	55	18	54,5	21	87,5	16	37,2
9) Ženakoja ima genitalni herpes, može prenijeti na djetetijekom poroda.	59	17	52,5	16	66,7	26	60,5
10) Žena sam pregledom može otkriti da ima gonoreju.	39	13	39,4	14	58,3	12	27,9
11) Isti virus uzrokuje spolno prenosive bolesti.	72	29	87,9	20	83,3	23	53,5
12) Humani papilloma virus može uzrokovati genitalne bradavice.	55	14	43,4	23	95,8	18	41,9
13) Prezervativ (kondom) nas štiti od HIV infekcije (AIDS-a).	77	27	81,8	19	79,2	31	72,1

IZJAVE	TOČNO	Opća gimnazija		Sr. šk. za med. sestre		Strukovna šk.	
		Broj	%	Broj	%	Broj	%
14) Humani papilloma virus može uzrokovati karcinom kod žena.	59	22	66,7	23	95,8	14	32,6
15) Genitalne bradavice prenose se samospolnim odnosom.	42	18	39,4	11	45,8	13	30,2
16) Zdravstveni problem koji uzrokuje spolne bolesti, ozbiljniji su kod muškaraca nego kod žena.	65	23	54,5	19	79,2	23	53,5
17) Žena zaražena klamidijom može prepoznati da je zaražena zbog neugodnog mirisa iz vagine.	12	3	52,5	6	25,0	2	4,7
18) Postoji lijek protiv gonoreje.	33	13	39,4	7	29,2	13	30,2
19) Kontracepcijske pilule štite nas od spolno prenosivih bolesti.	82	25	75,8	23	95,8	34	79,1
20) Osoba koja ima genitalni herpes može zaraziti svog seksualnog partnera.	61	22	66,7	15	62,5	24	55,8
21) Postoji lijek za prevenciju klamidije.	30	11	33,3	7	29,2	12	27,9
22) Prezervativi (kondomi) štite nas od spolno prenosivih bolesti.	87	30	90,9	21	87,5	36	83,7
23) Ako je osoba preboljela gonoreju, ne može ponovno oboleti.	54	20	60,6	20	83,3	14	32,6
24) Humani papilloma virus može uzrokovati HIV	47	18	54,5	16	66,7	13	30,3
25) Pranje genitalija nakon spolnog odnosa, osoba se može zaštititi od genitalnih bradavica.	34	14	42,4	11	45,8	9	20,9
26) Postoji lijek za zaštitu od hepatitisa B.	79	25	75,8	22	91,7	32	74,4

Uspoređujući pak ispitanike s obzirom na obrazovno usmjerenje, dobiveni rezultati pokazali su da su polaznici srednje škole za medicinske sestre ipak pokazuju veća znanja u odnosu na polaznike gimnazije i strukovne škole, što je vidljivo u Tablici 4.

Uspoređujući rezultate vidljivo je da su ispitanici srednje škole za medicinske sestre u većem postotku dali točne odgovore na postavljena pitanja u odnosu na ispitanike opće gimnazije. Od trideset i tri ispitanika opće gimnazije, najveći postotak (90,6%), njih trideset, točno je odgovorilo na pitanje o prezervativima, dok je od dvadeset četvero ispitanika srednje medicinske škole, najveći postotak (95,8%), njih dvadeset troje, najbolje odgovorilo na pitanja vezana uz humani papiloma virus (HPV).

Uspoređujući rezultate vidljivo je da su ispitanici srednje škole za medicinske sestre u većem postotku dali točne odgovore na postavljena pitanja u odnosu na polaznike strukovne škole. Od dvadeset četvero polaznika srednje medicinske škole, najveći postotak (95,8%), njih dvadeset troje, točno je odgovorilo na pitanja vezana uz humani papiloma virus, dok su ispitanici strukovne škole, najveći postotak (83,7%), najtočnije odgovore dali vezano uz prezervative.

Dobiveni rezultati istraženi su i, kao što je već spomenuto, s obzirom na spol, gdje je istraživanje pokazalo kako postoji mala razlika između znanja učenika i učenica, a Grafikoni 5 i 6 nam prikazuju te rezultate.

Grafikon 5. Omjer točnih i netočnih odgovora ženskih ispitanica.

Od šezdeset i sedam učenica njih trideset i četiri odgovorilo je točno, dok je njih trideset i troje odgovorilo netočno.

Grafikon 6. Omjer točnih i netočnih odgovora muških ispitanika.

Od trideset i tri ispitanika muškog spola točno je odgovorilo petnaest, dok je njih osamnaest odgovorilo netočno.

5. RASPRAVA

Dosadašnja istraživanja pokazuju kako mladi danas imaju nepotpuno i nedovoljno znanje o problematici spolnih odnosa, te da vrlo rano stupaju u spolne odnose, ne znajući kako se time pojačavaju rizici vezani uz seksualnost. Mladi se o spolnosti najviše informiraju putem medija, danas najčešće putem interneta, ili od vršnjaka, te u školskom programu na satu biologije. Što se pak roditelja tiče, razgovor o spolnom odnosu još uvijek je „tabu“ tema ili pronalaze izgovore kako su pak u današnjoj svakodnevnici prezaposleni, ali i mnogo neinformirani (12).

Ono što mladi ne uzimaju u obzir je da nisu sve informacije putem medija ili od vršnjaka istinite. Pa tako primjerice, mediji idealiziraju pojavnost i svojstva muškarca dok je žena prikazana puno privlačnijom nego što ona uistinu jest (13).

Ovo je istraživanje potvrdilo rezultate svih dosadašnjih istraživanja. U dosad provedenim istraživanjima, mladi najčešće navode 15 i 16 godina kao dob prvog spolnog odnosa, a kao najčešći razlog upuštanja u prvi spolni odnos navodi se znatiželja. Za kontracepcijske metode prezervativ je ipak najpouzdanija i najviše odabirana metoda. Istraživanje je također potvrdilo kako ipak postoji razlika u znanju između muških i ženskih ispitanika, gdje su ispitanice ipak pokazale veća znanja, a obraćajući pozornost na razliku s obzirom na obrazovni smjer, također je potvrđeno kako su znanja o spolnim bolestima ispitanika srednje škole za medicinske sestre ipak nešto veća u odnosu na gimnaziju i strukovne škole.

Što se pak provedbe „web ankete“ tiče, ona, kao i svaka druga metoda, ima dobrih i loših strana. Kao dobre strane navode se jednostavnost (ujedinjuju se postupci prikupljanja, kontrole i ispravljanja podataka), manji troškovi, poboljšana je kvaliteta pojedinih postupaka obrade i izračunavanja konačnih rezultata, te opuštenost priispunjavanju ankete radi anonimnosti koju pruža takav način anketiranja. Loše strane su primjerice neiskrenost, nemogućnost kontrole reprezentativnog uzorka, nemogućnost nadziranja ispitanika tokom rješavanja ankete (ukoliko ispitanik ima pitanje ne može se direktno obratiti ispitivaču ankete nego putem elektroničke pošte, a odgovor ne može dobiti odmah), te se „web anketom“ mogu dosegnuti samo korisnici interneta (14). Također, problem „web ankete“ je što ispitanici prilikom ispunjavanja ankete imaju neograničeno vrijeme za rješavanje anketnih pitanja, pa postoji mogućnost pretraživanja interneta prilikom rješavanja kako bi se postigli što bolji rezultati. Pa tako dobivamo rezultate koji su bolji od stvarnog stanja. Potrebno je razviti dobar sustav praćenja zdravlja reproduktivnog

sustava i spolnog ponašanja adolescenata za dobar plan rješavanja tih problema, jer prevencija ima najznačajnije mjesto u medicini. Iako većina misli kako ima dovoljno znanja o spolnim bolestima, njihovom prijenosu i prevenciji, rezultati istraživanja pokazali su suprotno.

Svaki prvostupnik sestrinstva kao i svaki zdravstveni djelatnik bi, bez ikakve dvojbe svojim znanjem, iskustvom i primjerima iz stvarnog života, mogli jasnije ukazati na opasnost i posljedice spolnih bolesti dati adolescentima do znanja zašto je najbitnija kontrola zdravlja i prevencija bolesti. Treba promicati zdravlje, informirati, te educirati roditelje i djecu o spolnim bolestima, prijenosu i prevenciji istih. Na taj način imat ćemo razvijeno dobro zdravlje reproduktivnog sustava i zdravlje općenito te manje troškove u zdravstvenom sustavu.

6. ZAKLJUČAK

Dosadašnja istraživanja pokazala su da većina adolescenata u stupa u spolni odnos u ranoj životnoj dobi. Rano stupanje u spolni odnos, neželjene trudnoće, maloljetne trudnoće, spolni odnos pod utjecajem alkohola ili psihoaktivnim tvarima neke su od vrsta rizičnog ponašanja koje dovode do problema reproduktivnog zdravlja. One ugrožavaju psihičko, fizičko i socijalno stanje, pa su tako, zbog svoje pojavnosti i posljedica, postale globalni javno – zdravstveni problem. Stoga je važan rad s adolescentima u razdoblju kada se formiraju stavovi, kada je izloženost rizicima veća nego u bilo kojem drugom životnom razdoblju. Adolescenti često smatraju kako ih rani početak spolnog života, izostanak s nastave, konzumacija alkohola, cigareta ili psihoaktivnih tvari čine zrelijim, pa je jedan od najvažnijih ciljeva edukacije promjena takvih stavova adolescenata.

Većina ispitanika u ovom istraživanju također je rano stupilo u spolni odnos, no iako su dosadašnja istraživanja pokazala kako su mladići spolno aktivniji od djevojaka, ovo je istraživanje pokazalo suprotno. Adolescenti su pokazali kako su adekvatno informirani o načinima prevencije spolno prenosivih bolesti, a također su i kao najčešće korištenu metodu kontracepcije odabrali prezervative. Znanje o simptomima spolno prenosivih bolesti, posebno o Clamydii, pokazalo se manjkavo. Iz tog razloga medicinske sestre i svi ostali zdravstveni djelatnici imaju veliku zadaću, educirati ljude upravo o spolnim bolestima, prevenciji, kontroli i prijenosu navedenih kako bi se što više smanjio broj oboljelih upravo spolnih bolesti.

7. POPIS LITERATURE

1. Kuzman M., Pavić Šimetin I., Pejnović Franelić I. Ponašanje u vezi sa zdravljem u djece školske dobi. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo; 2012. p.89-95
2. Stevanović R., Capak K., Benjak T. Hrvatski znanstveno – statistički ljetopis za 2015. Godinu. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo; 2016. p.7–25; 181– 204
3. Nemeth Blažić T.. Spolne bolesti. (objavljeno 23. srpnja 2014.) <http://javno-zdravlje.hr/spolno-prenosive-bolesti/> (pristup 22. kolovoza 2016.)
4. Dobrić I. i suradnici. Dermatovenerologija. Zagreb: Grafoplast; 1994.
5. Sklerev M. Genitalne infekcije humanim papiloma virusom, muškarci i HPV-vakcina: Novi obzori. Medicus. 2009;18(1): 49 – 53
6. Bočina I. HPV infekcije <http://www.nzjz-split.hr/web/index.php/hr/ostale-vijesti/466-hpv-inf> (pristup 22. kolovoza 2016.)
7. Stanimirović A., Vujić G. Gonoreja danas. Medicus. 2009;18(1): 111 – 116
8. Kalendar kontinuiranog cijepljenja u Hrvatskoj u 2016. godini <http://www.zzjzdnz.hr/hr/usluge/cijepljenje/kalendar-cijepljenja> (pristup 13. rujna 2016.)
9. Kolarić B. Epidemiologija HIV- infekcije. Medicus. 2009.; 18(1):73 – 79
10. Topalović Z. Važnost prevencije spolno prenosivih bolesti. Medicus. 2003; 12(2): 253 – 256
11. Cijepljenje protiv HPV-a <http://zzjz-sk.hr/site/novosti/176-cijepljenje-protiv-hpv-a.html> (pristup 13. rujna 2016.)

12. Dabo J., Malatesić Đ., Janković S., Bolf Malović M., Kosanović V..Zaštita reproduktivnog zdravlja mladih: Modeli prevencije.Medicina. 2008.; 44: 72-79
13. Dobravc-Poljak J..Reproduktivno zdravlje: Mladi za mlade. Klinika za dječje bolesti Zagreb. Zagreb:Služba za reproduktivno zdravlje; 2000.
14. Dumičić K., ŽmukB.. Karakteristike korisnika interneta u Hrvatskoj i reprezentativnost internetskih anketa. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. 2009.;7(2): 115 – 140

8. SAŽETAK

ZNANJA ADOLESCENATA O SPOLNO PRENOSIVIM BOLESTIMA

Seksualno ponašanje je jedno od najosjetljivijih i najvažnijih područja ljudskog života. Osim roditelja, veliku ulogu u prijenosu svojeg znanja o spolnom odnosu i spolnim bolestima imaju odgajatelji te školska medicina. Iz tog bi se razloga u školama trebao uključiti „seksualni odgoj“ kako bi adolescenti bili upoznatiji sa prijenosom, simptomima, liječenjem i prevencijom spolnih bolesti, ne samo laički nego i sa stručnim nazivima, te bi na taj način smanjili stopu zaraza spolnih bolesti.

Cilj istraživanja bio je ispitati znanje i stavove srednjoškolaca o spolnim bolestima (simptomi, način prijenosa te prevencija prijenosa spolnih bolesti), te zaključiti koliko je ova populacija educirana o spolnim bolestima, treba li toj populaciji dodatna edukacija i kako prvostupnica sestrinstva svojim znanjem i iskustvima može pridonijeti edukaciji.

Metoda rada koja se koristila bila je „web anketa“,kojom je anonimno je ispitano sto ispitanika od kojih je bilo šezdeset sedam ispitanika ženskog spola i trideset tri ispitanika muškog spola. S obzirom na smjer obrazovanja ispitanici su podijeljeni u tri skupine (opća gimnazija, srednja škola za medicinske sestre i strukovne škole).

Rezultati su potvrdili su prijašnja istraživanja, gdje se pokazalo da je znanje srednjoškolaca još uvijek nedovoljno.

Zbog nedovoljnog znanja, medicinske sestre i svi ostali zdravstveni djelatnici imaju veliku zadaću, educirati ljude upravo o spolnim bolestima, prevenciji, kontroli i prijenosu navedenih kako bi se što više smanjio broj oboljelih upravo spolnih bolesti.

Ključne riječi: spolni odnos, spolne bolesti, adolescenti, prevencija

9. ABSTRACT

ADOLESCENTS' KNOWLEDGE ABOUT SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES

Sexual behavior is one of the most sensitive and the most important areas of human life. Except parents, a major role in the transfer of their knowledge about sexual intercourse and sexually transmitted diseases have educators and school medicine. For that reason, the schools should include "sexual education" in order to adolescents become familiar with the transmission, symptoms, treatment and prevention of sexually transmitted diseases, not only the layman, but also with professional titles, and would thus reduce the rate of infection of sexually transmitted diseases.

The aim of this study was to examine the knowledge and attitudes of high school students about sexually transmitted diseases (symptoms, mode of transmission and prevention of transmission of sexually transmitted diseases), and conclude how this population is educated about sexually transmitted diseases, whether that population and additional training to nursing graduates with knowledge and experience can contribute to education.

Work method that was used was a "site survey". Anonymous has tested hundreds of subjects of which was sixty-seven of female respondents and thirty-three respondents were male. With regard to the direction of education respondents were divided into three groups (grammar school, secondary school for nurses and vocational schools).

Results have confirmed previous research, which showed that the knowledge of high school students are still not enough.

Due to lack of knowledge, nurses and all other health care professionals have a great task to educate people just about sexually transmitted diseases, prevention, control and transfer of those to the more reduced the number of patients just gender diseases.

Keywords: sexual intercourse, sexually transmitted diseases, adolescents, prevention

Prema Odluci Visoke tehničke škole u Bjelovaru, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, elektroničke inačice završnih radova studenata Visoke tehničke škole u Bjelovaru bit će pohranjene i javno dostupne u internetskoj bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ukoliko ste suglasni da tekst Vašeg završnog rada u cijelosti bude javno objavljen, molimo Vas da to potvrdite potpisom.

Suglasnost za objavljivanje elektroničke inačice završnog rada u javno dostupnom nacionalnom repozitoriju

ANA GAJSKI

(Ime i prezime)

Dajem suglasnost da se radi promicanja otvorenog i slobodnog pristupa znanju i informacijama cjeloviti tekst mojeg završnog rada pohrani u repozitorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i time učini javno dostupnim.

Svojim potpisom potvrđujem istovjetnost tiskane i elektroničke inačice završnog rada.

U Bjelovaru, 05. 10. 2016.

Ana Gajski

(potpis studenta/ice)

10.PRILOG

12.04.2016.

Znanje o spolnim bolestima

Znanje o spolnim bolestima

Svrha i cilj upitnika je ispitati informiranost i znanje srednjoškolaca o spolnim bolestima. Podaci dobiveni ovim upitnikom koristiti će se za izradu završnog rada na stručnom studiju sestrinstva.

Ovaj upitnik je anoniman, stoga Vas molim da odvojite malo vremena i iskreno odgovorite na pitanja.

***Obavezno**

Općeniti podaci:

1. Koliko imate godina? *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ 15
- ☐ 16
- ☐ 17
- ☐ 18

2. Spol: *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Muško
- ☐ Žensko

3. Vrsta škole: *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Gimnazija
- ☐ Medicinska
- ☐ Ostale strukovne škole (ekonomska, poljoprivredna, trgovačka itd.)

4. Informacije o spolnom odnosu i spolno prenosivim bolestima, te kontracepciji čuli ste: *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ U školi
- ☐ Od roditelja
- ☐ Od prijatelja
- ☐ Sami ste istraživali na internetu ili časopisima i sl

5. Jeste li spolno aktivni? **Odaberite sve točne odgovore.*☐ Da☐ Ne**6. Kada ste prvi put imali spolni odnos? ***

.....

7. Razlog ulaska u spolni odnos? **Označite samo jedan oval.*☐ Radoznalost (želja)☐ Pritisak društva☐ Ostalo:**8. Ukoliko ste spolno aktivni koristite li kontracepciju? ****Odaberite sve točne odgovore.*☐ Da☐ Ne**9. Koju vrstu kontracepcije preferirate? ****Odaberite sve točne odgovore.*☐ Prezervativi (kondomi)☐ Kontracepcijske pilule☐ Kombinacija više metoda☐ Ostalo:

Koliko uistinu znate o spolnim bolestima

U nastavku ankete postavljene su izjave koje trebate prepoznati jesu li one istinite ili lažne.

10. 1) Genitalni herpes i HIV uzrokuje isti virus. **Odaberite sve točne odgovore.*☐ Da☐ Ne☐ Ne znam

11. 2) Clamydie mogu uzrokovati česte urinarne infekcije. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

12. 3) Postoji lijek za gonoreju. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

13. 4) Osoba koja je već zaražena nekom spolnom bolesti, lakše će se zaraziti HIV-om nego zdrava osoba. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

14. 5) HPV je uzrokovan istim virusom kao i HIV. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

15. 6) Konzumiranjem analnog sexa povećava se rizik za dobivanje hepatitisa B. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

16. 7) Ubrzo nakon infekcije HIV-om, osoba razvije otvorene čireve u području genitalija (penisa/vagine). **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

17. 8) Postoji lijek za clamydiju. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

18. 9) Žena koja ima genitalni herpes, može ga prenijeti na dijete tijekom poroda. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

19. 10) Žena samopregledom može otkriti da ima gonoreju. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

20. 11) Isti virus uzrokuje sve spolno prenosive bolesti. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

21. 12) Humani papilloma virus može uzrokovati genitalne bradavice. **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

22. 13) Prezervativ (kondom) štiti nas od HIV infekcije (AIDS-a) **Odaberite sve točne odgovore.*

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

23. 14) Humani papilloma virus može uzrokovati karcinom kod žena. *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

24. 15) Osoba mora imati vaginalni sex da bi se zarazila genitalnim bradavicama. *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

25. 16) Zdravstveni problemi koje uzrokuju spolne bolesti, ozbiljniji su kod muškaraca nego kod žena. *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

26. 17) Žena zaražena clamydijom može prepoznati da je zaražena zbog neugodnog mirisa iz vagine. *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

27. 18) Postoji cijeplivo protiv gonoreje. *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

28. 19) Žena svojim ponašanjem i načinom na koji se osjeća može otkriti da li ima spolno prenosive bolesti. *

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

29. **20) Osoba koja ima genitalni herpes mora imati otvorene čireve da bi zarazila svog seksualnog partnera. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

30. **21) Postoji cjepivo za prevenciju clamydie. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

31. **22) Muškarac svojim ponašanjem i načinom na koji se osjeća može utvrditi ima li hepatitis B. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

32. **23) Ako je osoba preboljela gonoreju, ne može ponovno oboljeti. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

33. **24) Humani papilloma virus može uzrokovati HIV. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

34. **25) Pranjem genitalija nakon seksa, osoba se može zaštititi od genitalnih bradavica. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
☐ Ne
☐ Ne znam

12.04.2016.

Znanje o spolnim bolestima

35. **26) Postoji cjepivo za zaštitu od hepatitisa B. ***

Odaberite sve točne odgovore.

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Ne znam

Kraj upitnika: Znanje o spolnim bolestima

Hvala što ste odvojili dio svog vremena na ispunjavanju ankete, ukoliko imate bilo kakvih pitanja, slobodno se javite na mail: anci1208@gmail.com

Još jednom hvala i lijepi pozdrav!

Omogućuje

